

stenčních na úkor zodpovědných úřadů, jež nebyla by schopna zdárně zastávat.

Kdybychom pak si dovoili upozorniti ženy, deroucí se do veřejno-právního života, na jejich pravé místo v rodině, na jejich povinnosti mateřské a manželské, tu odbude nás kol. Franzl, že „mateřské poslání ženino, vyhlašované za její nejpodstatnější úkol... je podružnou otázkou, kterou třeba řešiti se stanoviska harmonického vyrovnání.“

Naše kolegyně se ovšem nenamáhají „harmonickým vyrovnáním“ vyřešiti tuto otázku a jdou raději „rozvínovat své sklony“ na práva s nadějí na svůj velký význam v budoucnosti. Přejeme jim tedy ze srdce mnoho zdaru!

O Slezsku.

Cyril Vaněk.

V posledních dvou letech (1918—19) bylo v „Moravsko-slezském Sborníku“ uveřejněno několik pozoruhodných článků o Slezsku. Stalo se tak v souvislosti s politickou situací v roce 1918 před převratem i po něm. Poměry toho vyžadovaly, aby širší veřejnost česká byla lépe informována o této větvi národa československého právě v době, kdy se tvořily hranice budoucího státu, jež hned v zápětí toho se uskutečnil a bezprostředně před okamžikem, kdy jsme si měli na mírové konferenci uhájiti nároky na Slezsko, po dlouhá staletí náležející k českému státu. Ve víru událostí zapomínalo se na ni. A články A. Adamusa (Kolonisace na Těšínsku, 1918, seš. 2., Vývoj národního života na Těšínsku, 1919, seš. 1. a 2.) a Ad. E. Vaška (K dějinám státoprávního zápasu obyvatelstva opavského o příslušnost k Moravě, 1918, seš. 6. a 7., Slezsko a Bílá Hora, 1918, seš. 8. a 9.) v „Moravsko-slezském Sborníku“ upozorňovaly na tuto zapomenutou zem a „s malým Benjaminskem slezským hledaly srdce ostatních bratrů a sester česko-slovenských“. A šlo-li o to, aby naše nároky na Slezsko byly postaveny na právní podklad, jež opírají se o historický vývoj i právo přirozené měl dokázati, že ono tvořilo s královstvím českým jeden státní útvar, úkolu tomu v plné míře dostál prof. dr. J. Kapras dvěma články uveřejněnými v téměř časopise: „Těšínsko součástí českého státu“ (1918 seš. 6.—9.) — vyšel také jako samostatný otisk nákladem Jednoty Slezské v Praze — a „Horní Slezsko a český stát“ (1911 sešit 11.).

V úvodě prvního článku zmiňuje se Kapras o poměrech, které zavládly, když otázka těšínská, při snaze obnoviti staré státy, český a polský, stala se pro Čechy a Poláky důležitou. Vznikl spor o Těšínsko. Poláci je prohlásili za zemi polskou, naproti tomu české projevy nepřipustily odtržení Těšínska od státu československého.

Hlavní stať rozvrhuje na tři části. Nejdříve mluví o státoprávních poměrech na Těšínsku, pak o jazykových poměrech v historickém vývoji a konečně ukazuje, co to jest Osvětimsko a Zátorsko. Líčí od nejstarších dob osudy těšínského kraje, který byl střídavě v moci knížat českých a polských králů, až konečně

roku 1327 stal se lénem koruny české. Tímto spojením stalo se Těšínsko ve svém zřízení územím českým a takovým zůstalo i za pozdějších Habsburků, kteří je stále udělovali jako léno české (i Frant. Jos. I. je uděloval jako král český). Poměry jazykové stopuje Kapras od první kolonisace, kdy živel německý ovládl téměř celou zemi. Obrat nastal válkami husitskými. Čeština šířila se do všech úřadů. Její úpadek nastal teprve germanisačními snahami osvícenskými a po r. 1848 nebezpečím z Polska. Čeština byla vylučována ze škol a nahražována polštinou, nad níž zase vítězila němčina.

Osvětimsko a Záborsko tvořilo část knížectví těšínského, ale po roce 1316 došlo k rozdělení pro syny Měškovy. Jako země nejvýchodnější cítila sklon k Polsku. Po válkách husitských smlouvou mezi Jiřím z Poděbrad a Kazimírem polským byla k němu skutečně připojena. Leč ulpěl na ní znak české kultury. Při dělení Polska bylo Osvětimsko a Záborsko připojeno k Haliči. V doslovu prohlašuje Kapras, že Těšínsko je starou zemí českou, kulturou i dějinami spjatou s českým státem a musí tudíž po právu historickém i přirozeném zůstatí při státě Československém.

Píše-li Kapras v druhém článku o Horním Slezsku, má na zřeteli hlavně pruské Opavsko a Opolsko s Ratibořskem. Správně obojí rozlišuje, pokud líčí vývoj státoprávního poměru k českému státu a rozvoj národnostní. Opavsko bylo až do stol. 14. součástí Moravy. Avšak po roce 1318 bylo zřízeno z něho knížectví a uděleno v léno levobočné větvi rodu přemyslovského. Časem rozpadlo se na knížectví dvě (Opavsko a Krnovsko). Brzy oboje knížectví byla bez knížat a proto je spravoval král, hejtman jako část českého státu. Po válce 30leté se připojilo Opavsko ke Slezsku a jako léno české trvalo nerušeně v rukou rodu Lichtenštejnského spojeno jsouc i s Krnovskem v jedno.

Kdežto Opavsko bylo částí Moravy, Opolsko a Ratibořsko je částí Slezska, nad nímž se vystřídalo panství české i polské, až konečně za Jana Lucemburského spojeno bylo s korunou českou jako její léno. Teprve císařovna Marie Terezie ztrácí velkou část Horního Slezska: část Opavska, Vladislavsko, Opolsko a Ratibořsko a část Bohumínska. Jazykové poměry byly podobné jako na Těšínsku, také ostatně v části Horního Slezska. Čeština původně převládala a kulturně opanovala celé území. Po uchvácení velké jeho části Pruskem, nastala silná germanisace. Leč český živel jí přetrval a dosud se tam počítá velký počet měst s převážnou většinou českou. A zase žádá Kapras v doslovu, aby byla odčiněna křivda, která byla spáchána na českém národu uchvácením Hor. Slezska.

Stejně zmínky zasluhuje článek „O Vladislavsko“ vzešlý z pera Ad. E. Vaška (1919, sešit 11.). Vladislavsko jakožto enklava knížectví opavského byla ovládána duchem českým. Státoprávně bylo spjato s Opavskem a tím i s českým státem a vždy o toto spojení usilovalo, ač také si dovedlo uhájiti zvláštního postavení v rámci

Opavska, majíc zvláštní soud i úřady zemské. V dalším pisatel dovozuje, že Vladislavsko, jako celé Horní Slezsko bylo prosáklé kulturou českou a máme tedy s Vladislavskem činiti co s krajem v minulosti českým.

Pro ty, kdož by se chtěli věnovati podrobnému studiu otázky slezské, jsou články Kaprasovy základní prací, kterou nelze pominouti. A bylo by žádoucí, aby snahy „Moravsko-slezského Sborníku“ — upozorniti na Slezsko a vzbuditi o ně zájem — došly u nás konečně uskutečnění. Alespoň dodatečně napravme chyby, jichž jsme se na Slezsku dopustili. Nevěděli jsme o něm a teprve tehdy jsme se rozpomenuli, když bylo nebezpečí, že část ho ztratíme. Oč větší interes o něj měli Poláci!

Několik poznámek a úvah o společenském životě právnického dorostu vůbec a „Všehrdu“ zvlášť.

JUC. Luděk Kettner.

Tuto úvahu jsem napsal z několika důvodů. Jednak poněvadž pozorují, že právnický dorost nevěnuje dostatečně pozornosti otázkám společenským nebo aspoň ne tolik, jak by toho zasluhovaly a za druhé, abych vyvrátil mylný názor, jako by ku pěstování společenských styků byli povolány korporace jiné, jenom ne „Všehrd“.

Je dnes zjevem všeobecně známým, že společenské vystupování českého studentstva není právě nejlepším, že ac nutnost toho je bezesporna. Naše podružné postavení v bývalém Rakousku a hlavně slabá podpora nemajetných studentů českých se strany rakouských úřadů byly toho neposlední příčinou. Kdežto německými studentům poskytována stipendia a subvence v obnosech značných a vydržován jim akademický dům nákladem německých kapitalistů s podporou vlády, byl český student odkázán na hubená stipendia státu nebo podpory akademických spolků a byl nucen se spokojiti t. zv. „Akademickým domem“ ve Spálené ulici. Tento stav těžce jsme pocítovali již v roce 1916, kdy jsme zahajovali činnost našeho Společenského odboru a pocítoujeme ji těžce i dnes. Ale poměry jsou změněny a my jsme nuceni sami se reprezentovat v cizině a bude to hlavně český právník, jemuž připadne tato reprezentace národa v cizině. Jak mnoho znamená společenská pohotovost a takt ve světě politiky mezinárodní, toho svědky jsme byli v poslední době nesčíslněkrát. Tento společenský takt a parátnost na parketách salónu, kterou ovládá u nás málo jednotlivců, je nutno vypěstovati a vštípit u nás všem těm, kdož jednou budou povoláni věsti nebo zastupovati náš národ v cizině i doma, a to je v prvé řadě naše inteligence a naše právníctvo zvlášť.

Jiná je otázka, kde tohoto taktu má český právník získati? A tu nutno říci, že málo je těch, kteří mohou popřáti si luxus býti členy nebo navštěvovati vysoká společenská střediska pražská, nedíspoujíce dostatečnými prostředky finančními. A ti, kteří by mohli, nechodí buď proto, že necítí se tam dost volní nebo že nemajíce předběžných zkušeností společenských, obávají se, aby se nedopustili nějakého společenského poklesku, raději nejdou. Výslednicí svrchu zmíněného je, ježto touhu po určitém rozptýlení myslí po denních povinnostech máme všichni, že student takový se uchyluje do kaváren a restaurací, kde